

Evidensbaserad utredning och diagnostik av barn, ungdomar och vuxna. – Del 1

Utredning och diagnostik av vuxna och ungdomar

En etablerad specialistkurs som har som avsikt att ge en fördjupad förmåga att genomföra psykiatrisk diagnostik och kliniska utredningar. Det för att i sin tur utveckla förmågan att värdera forskning inom området. Ett genomgående tema på kursen är ett evidensbaserat förhållningssätt där syftet är att utveckla kunskapen och förmågan att värdera styrkor och felkällor vid olika utredningsmetoder och utredningsområden. Du får djupgående kunskap om bland annat samsjuklighet och trandiagnostiska faktorer. Kurslärare är erfarna och omtyckta Rickard Ahlberg som lett kursen i över 10 års tid.

Kursdatum

8-9 september, 29-30 september och 17-18 november.

Plats

Digital kurs.

Behörighet

Behöriga att läsa kursen är legitimerade psykologer. Kursen är möjlig att anmäla sig till oavsett om du genomför specialistutbildningen eller bara vill fördjupa dina kunskaper i ämnet.

Ackreditering

Kursen RA18326 räknas som en klinisk diagnostikkurs inom klinisk vuxenpsykologi och klinisk barn-och ungdomspsykologi. Kursen motsvarar 7,5 högskolepoäng.

Kursen ackrediteras som 1 av 6 specialistkurser; som 1 fördjupningskurs inom det kliniska området. Ackreditering gäller inom:

Klinisk barn- och ungdomspsykologi, Klinisk vuxenpsykologi, Psykologisk behandling/ psykoterapi, Forensisk psykologi, Missbruks- och beroendepsykologi, Neuropsykologi, Pedagogisk psykologi, samt Funktionshindrens psykologi. Kursen räknas även som breddkurs i övriga specialisteriktningar.

Möjlighet finns att vid ett senare tillfälle läsa fortsättningskursen: Evidensbaserad utredning och diagnostik av barn, ungdomar och vuxna del 2 som fördjupningskurs.

Omfattning och upplägg

Kursen motsvarar 7,5 högskolepoäng och omfattar 6 heldagar uppdelade på tre tillfällen med två kursdagar per tillfälle. Totalt ingår 36 lärarledda lektionstimmar varav 6 lektionstimmar för examination. Kursen genomförs heldagar 9.00-16.00, med uppgifter och inläsning mellan kursdagarna.

Syfte och sammanfattning

Kursen är en av WiseMinds två på varandra följande specialistkurser i utredning och diagnostik och syftar till att ge psykologer fördjupad förmåga att genomföra psykiatrisk diagnostik och kliniska utredningar, samt att utveckla förmågan att värdera forskning på området.

Kursen ger en fördjupad och uppdaterad kunskap om kliniska utredningar på både praktisk och mer övergripande konceptuell nivå. Ett genomgående tema i kursen är ett evidensbaserat förhållningssätt där syftet är att utveckla kunskapen om och förmågan att värdera styrkor och felkällor vid olika utredningsmetoder och utredningsområden.

Kursen ger fördjupade praktiska kunskaper i psykiatrisk diagnostik, inklusive utredning av neuropsykiatriska diagnoser, trauma, personlighet och adaptiv funktion. Särskild vikt ges till bedömning av samsjuklighet och differentialdiagnostik. Kursen tar upp likheter och skillnader mellan olika diagnostiska system, inklusive DSM-5, ICD-11, The Hierarchical Taxonomy Of Psychopathology (HiTOP), RDoC och Nätverksmodeller. Kursinnehållet är riktat både mot utredning av barn/ungdomar och vuxna.

Innehåll

Kursen omfattar empiriska, praktiska och etiska faktorer vid psykiatrisk diagnostik och klinisk bedömning. Såsom datainsamling, analys, bedömning och återkoppling.

Lärandemål

Kunskap och förståelse

Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen ha:

- Fördjupad kunskap om Evidence Based Assessment (EBA) i teori och praktik – bakgrund, styrkor och begränsningar med EBA.

- Fördjupad kunskap på konceptuell nivå om DSM, ICD, HiTOP, och RDoC.
- Fördjupad kunskap om skillnader i DSM-5 och ICD-11 gentemot DSM-IV och ICD-10.
- Fördjupad kunskap om praktisk psykiatrisk diagnostik, inklusive differentialdiagnostik och bedömning av samsjuklighet.

Färdighet och förmåga

Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen ha:

- Fördjupad förmåga att värdera forskning inom utredning och diagnostik.
- Fördjupad förmåga att bedriva psykiatrisk diagnostik och kliniska bedömningar, inklusive fördjupad förmåga att genomföra kvalificerade differential-diagnostiska överväganden.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen:

- Ha fördjupad förmåga att värdera information från studier kring psykometri, inklusive ekologisk validitet, för kliniska bedömningsinstrument.
- Ha fördjupad förmåga att tolka resultatet från instrument för bedömning av personlighet och personlighetsstörningar, exekutiva funktion och adaptiv funktion.
- Identifiera kliniskt-praktiska problemställningar i samband med psykiatrisk diagnostik och klinisk bedömning.
- Identifiera relevanta etiska problemställningar i samband med psykiatrisk diagnostik och klinisk bedömning.

Examination

Utbildningen kommer att bedömas som godkänd/icke godkänd. På föreläsningarna och vid examinationen föreligger obligatorisk närvaro. Kursen examineras via muntlig examination och via enskild skriftlig hemtentamen. Minst 80% närvaro krävs för att uppnå kraven för godkänt, viss frånvaro kan kompletteras genom hemuppgift.

Kursutvärdering

Kursen utvärderas efter genomgången kurs där deltagarna anonymt fyller i ett utvärderingsformulär. Möjlighet till muntlig återkoppling finns under kursens gång individuellt och även i grupp, samt vid kursavslutning.

Kursledare och examinator

Kursledare

Rickard Ahlberg
leg psykolog, fil. doktor, disputerad inom psykiatrisk epidemiologi. Doktorand vid Institutionen för medicinska vetenskaper, ORU. Arbetar med uppdrag på Kumla och doktorerar inom neuropsykologi med populationsbaserade data kopplad till register. Mångårig kursledare på kursen som getts under cirka 10 år.

Examinator

Bengt Eriksson
fil dr, leg psykolog, leg psykoterapeut och handledare.

Ytterligare föreläsare kan tillkomma och redovisas i samband med inbjudan till kursplattformen.

Pris

21 800 kr + moms.

Kursanmälan

Anmälan till kursen görs på: wisemind.se/utbildning under fliken "Kursanmälan".

Sista anmälningsdag

20 augusti 2026

Vid senare intresse kontakta oss gärna för mer information.

Kontaktinformation

info@wisemind.se
Tel: 0763-25 49 58

WiseMind Psykologiskt Kunskapscenter grundades år 2000. Sedan dess har WiseMind arrangerat utbildningar som grundar sig i psykologins breda kunskapsfält och närliggande områden. Varje utbildning utformas utifrån aktuell psykologisk forskning och anpassas till målgruppen. Utbildningen ska bidra till evidensbaserade arbetssätt. Det ska vara enkelt att omvandla de nyvunna kunskaperna till praktiskt användbara principer och färdigheter i den egna verksamheten.

Kurslitteratur

Evidence Based Assessment

Psykopatologimodeller, EBA-modeller och Epidemiologi.

- Achenbach, T. M., Ivanova, M. Y., Turner, L. V., Ritz, H., Almqvist, F., Verhulst, F. C. (2024). P-Factor(s) for Youth Psychopathology Across Informants and Models in 24 Societies. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 1–10.
- Achenbach, T. (2020). Bottom-Up and Top-Down Paradigms for Psychopathology: A Half-Century Odyssey. *Annual Review of clinical psychology*, 16.
- First et al. (2021). An organization- and category level comparison of diagnostic requirements for mental disorders in ICD-11 and DSM-5. *World Psychiatry*, 34.
- Allegrini et al. (2020). The p factor: genetic analyses support a general dimension of psychopathology in childhood and adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 61.
- Arnett, A., Fogler, J. (2024). Clinical Psychology in the Era of Research Diagnostic Criteria (RDoC): Reconciling Individually-Focused Practice with a Broader Biopsychosocial Context. *Res Child Adolesc Psychopathol* 52, 487–489.
- Baldwin JR, Coleman O, Francis ER, Danese A. Prospective and Retrospective Measures of Child Maltreatment and Their Association With Psychopathology: A Systematic Review and Meta-Analysis. *JAMA Psychiatry*. Published online May 01, 2024. doi:10.1001/jamapsychiatry.2024.0818
- Canivez, G. L. (2019). Evidence-Based Assessment for School Psychology: Research, Training, and Clinical Practice. *Contemporary School Psychology*, 23.
- Caspi et al. (2020). Longitudinal Assessment of Mental Health Disorders and Comorbidities Across 4 Decades Among Participants in the Dunedin Birth Cohort Study. *Jama*, 3.
- David C. Cicero, Camilo J. Ruggero et al. (2024). State of the Science: The Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP). *Behavior Therapy*, 1.
- Danese, A. (2020). Annual Research Review: Rethinking childhood trauma-new research directions for measurement, study design and analytical strategies. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 61.
- D’Onofrio et al. (2020). Accounting for Confounding in Observational Studies. *Annual review of clinical psychology*, 7.
- Farmer et al. (2020). Why Questionable Assessment Practices Remain Popular in School Psychology: Instructional Materials as Pedagogic Vehicles. *Canadian Journal of School Psychology*, 17.
- Forbes, M. K., Neo, B., Nezami, O. M., Fried, E. I., Faure, K., Michelsen, B., ... & Dras, M. (2024). Elemental psychopathology: Distilling constituent symptoms and patterns of repetition in the diagnostic criteria of the DSM-5. *Psychological Medicine*, 54(5), 886–894
- Gidziela, A., Ahmadzadeh, Y.I., Michelini, G. et al. (2023). A meta-analysis of genetic effects associated with neurodevelopmental disorders and co-occurring conditions. *Nat Hum Behav* 7, 642–656.
- Lilienfeld et al. (2012). Distinguishing science from pseudoscience in school psychology: Science and scientific thinking as safeguards against human error. *Journal of School Psychology*, 50.
- Luyten et al. (2020). The mentalization approach to psychopathology: State of the art and future directions. *Annual review of clinical psychology*, 16.
- McNally R.J. (2021). Network analysis of psychopathology: Controversies and challenges. *Annual Review of Clinical Psychology*, 17.
- Pettersson et al. (2016). Common psychiatric disorders share the same genetic origin: a multivariate sibling study of the Swedish population. *Molecular*

- Pettersson et al. (2020). The general factor of psychopathology: a comparison with the general factor of intelligence with respect to magnitude and predictive validity. *World Psychiatry*, 19.
- Rief W, Hofmann SG, Berg M, Forbes MK, Pizzagalli DA, Zimmermann J, Fried E, Reed GM. (2023). Do We Need a Novel Framework for Classifying Psychopathology? A Discussion Paper. *Clin Psychol Eur*. 22;5(4):e11699
- Sharp, C., & Miller, J. D. (2022). Ten-year retrospective on the DSM–5 alternative model of personality disorder: Seeing the forest for the trees. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 13(4), 301–304.
- Stein, D.J., Nielsen, K., Hartford, A., Gagné-Julien, A.-M., Glackin, S., Friston, K., Maj, M., Zachar, P. and Aftab, A. (2024), Philosophy of psychiatry: theoretical advances and clinical implications. *World Psychiatry*, 23: 215-232.
- Youngstrom, E. A. (2013). Future directions in psychological assessment: combining evidence-based medicine innovations with psychology's historical strengths to enhance utility. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 42.
- Van Meter, A.R., Sibley, M.H., Vandana, P. et al. The stability and persistence of symptoms in childhood-onset ADHD. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 33, 1163–1170 (2024).
- Waszczuk et al. (2020). Why do depression, conduct, and hyperactivity symptoms co-occur across adolescence? The role of stable and dynamic genetic and environmental influences. *European Child and Adolescent Psychiatry*.
- Wertz et al. (2020). Borderline symptoms at age 12 signal risk for poor outcomes during the transition to adulthood: Findings from a genetically sensitive longitudinal cohort study. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 59.

- Arildskov, T. W., Sonuga-Barke, E. J. S., Thomsen, P. H., Viring, A., & Østergaard, S. D. (2022). How much impairment is required for ADHD? No evidence of a discrete threshold. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 63(2), 229–237.
- Copeland WE, Ivanova MY, Achenbach TM, et al. (2023). Cultural contributions to adults' self-rated mental health problems and strengths: 7 culture clusters, 28 societies, 16 906 adults. *Psychological Medicine*.
- De Los Reyes, A., & Epkins, C. C. (2023). Introduction to the Special Issue. A Dozen Years of Demonstrating That Informant Discrepancies are More Than Measurement Error: Toward Guidelines for Integrating Data from Multi-Informant Assessments of Youth Mental Health. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 52(1), 1–18.
- Garcia-Argibay, M., Kuja Halkola, R., Lundström, S., Lichtenstein, P., Cortese, S., & Larsson, H. (2024). Changes in parental attitudes toward attention-deficit/hyperactivity disorder impairment over time. *JCPP Advances*, e12238.
- Genachowski, K. J., Starin, N. S., Cummings, C. M., Alvord, M. K., & Rich, B. A. (2023). Interpretation of Informant Discrepancy in School-Based Psychological Assessment of Internalizing and Externalizing Symptoms. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 31(4), 248-259.
- Ivanova, M. Y., Achenbach, T. M., & Turner, L. V. (2022). Associations of Parental Depression with Children's Internalizing and Externalizing Problems: Meta-Analyses of Cross-Sectional and Longitudinal Effects. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 51(6), 827–849.
- Lei, J., Leigh, E., Charman, T., Russell, A., & Hollocks, M. J. (2024). Exploring the association between social camouflaging and self- versus caregiver-report discrepancies in anxiety and depressive symptoms in autistic and non-autistic socially anxious adolescents. *Autism*, 0(0).

- Rescorla LA, Althoff RR, Ivanova MY, Achenbach TM. (2019). Effects of society and culture on parents' ratings of children's mental health problems in 45 societies. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 28(8).
- Ustün, B., & Kennedy, C. (2009). What is "functional impairment"? Disentangling disability from clinical significance. *World psychiatry*, 8(2), 82–85.

Instrument

- Achenbach et al. (2017). Empirically based assessment and taxonomy of psychopathology for ages 1½-90+ years: Developmental, multi-informant, and multicultural findings. *Comprehensive Psychiatry*, 79.
- Adamou et al. (2021). Predicting diagnostic outcome in adult autism spectrum disorder using the autism diagnostic observation schedule, second edition. *BMC Psychiatry*, 21.
- Boyle, M.H., Duncan, L., Wang, L. and Georgiades, K. (2023), Problem checklists and standardized diagnostic interviews: evidence of psychometric equivalence for classifying psychiatric disorder among children and youth in epidemiological studies. *J Child Psychol Psychiatr*, 64: 779-786.
- Duncan et al. (2019). Research Review: Test-retest reliability of standardized diagnostic interviews to assess child and adolescent psychiatric disorders: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 60.
- Duncan, L., Wang, L., & Boyle, M. H. (2024). Comparing the reliability and validity of youth-reported checklists and standardized interviews for categorical measurement of emotional and behavioral problems. *Journal of Adolescence*, 96, 360–369.
- Dokyoung et al. (2015). Comparing the diagnostic accuracy of five instruments for detecting posttraumatic stress disorder in youth. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychiatry*, 4.
- Eijsbroek VC, Kjell K. et al. (2024). The LEADING Guideline: Reporting Standards for Expert Panel, Best-Estimate Diagnosis, and Longitudinal Expert All Data (LEAD) Studies. medRxiv [Preprint]. 2024 Apr 19:2024.03.19.24304526.
- Gomez, R., Karimi, L., Hein, K., Papapetrou, S., & Stavropoulos, V. (2024). Symptom Checklist-90-Revised: Factor structure and relevance as a measure for the Hierarchical Taxonomy of Psychopathology model. *International Journal of Mental Health*, 1–24.
- Kvig EI, Nilssen S. (2023). Does method matter? Assessing the validity and clinical utility of structured diagnostic interviews among a clinical sample of first-admitted patients with psychosis: A replication study. *Front Psychiatry*.14:1076299.
- Lebersfeld, J. B., Swanson, M., Clesi, C. D., & O'Kelley, S. E. (2021). Systematic Review and Meta-Analysis of the Clinical Utility of the ADOS-2 and the ADI-R in Diagnosing Autism Spectrum Disorders in Children. *Journal of autism and developmental disorders*, 51(11), 4101–4114.
- Gabrielle F. Freitag, Hannah L. Grassie, Annie Jeong, Ajitha Mallidi, Jonathan S. Comer, Jill Ehrenreich-May, Melissa A. Brotman, (2023).
- Systematic Review: Questionnaire-Based Measurement of Emotion Dysregulation in Children and Adolescents,
- *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 62.
- Hoffmann, M., Scopel, F. et al.(2024). Comparing mental health semi-structured diagnostic interviews and symptom checklists to predict poor life outcomes: an 8-year cohort study from childhood to young adulthood in Brazil. *The Lancet Global Health*, Volume 12, Issue 1, e79 - e89
- Högberg, C., Billstedt, E., Björck, C. et al. (2019). Diagnostic validity of the MINI-KID disorder classifications in specialized child and adolescent psychiatric

outpatient clinics in Sweden. *BMC Psychiatry* 19, 142 (2019).

- Weiss MD, McBride NM, Craig S, et al (2018). Conceptual review of measuring functional impairment: findings from the Weiss Functional Impairment Rating Scale *BMJ Ment Health*. 21:155-164.

Diagnoser

- Boness, C. L., Carlos Gonzalez, J., Sleep, C., Venner, K. L., & Witkiewitz, K. (2024). Evidence-Based Assessment of Substance Use Disorder. *Assessment*, 31(1), 168-190.
- Burke, J. D., Butler, E. J., Shaughnessy, S., Karlovich, A. R., & Evans, S. C. (2024). Evidence-Based Assessment of DSM-5 Disruptive, Impulse Control, and Conduct Disorders. *Assessment*, 31(1), 75-93.
- Curnow E, Utley I, Rutherford M, Johnston L, Maciver D. (2023). Diagnostic assessment of autism in adults - current considerations in neurodevelopmentally informed professional learning with reference to ADOS-2. *Front Psychiatry*. 5.
- Fusar-Poli, P., Estradé, A., Esposito, C.M., Rosfort, R., Basadonne, I., Mancini, M... Maj, M. (2024), The lived experience of mental disorders in adolescents: a bottom-up review co-designed, co-conducted and co-written by experts by experience and academics. *World Psychiatry*, 23: 191-208.
- Joshua A. Langfus, Eric A. Youngstrom, Chase M. DuBois, Robert L. Findling, Ekaterina Stepanova. (2023). Scoping Review: Evidence-Based Assessment of Reactive Aggression in Children, *JAACAP Open*,1.
- Jowett, S., Hyland, P., Hansen, M., & Bach, B. (2024). Understanding the Interplay Between ICD-11 Complex PTSD and Personality Disorder Features in Relation to Traumatic Life Events in a Trauma-Exposed Community Sample. *Journal of personality disorders*, 38(3), 207–224.
- Marx, B. P., Hall-Clark, B., Friedman, M. J., Holtzheimer, P., & Schnurr, P. P. (2024). The PTSD Criterion A debate: A brief history, current status, and recommendations for moving

forward. *Journal of traumatic stress*, 37(1), 5–15.

- Møller, L., Augsburger, M., Elklit, A., Søggaard, U., & Simonsen, E. (2020). Traumatic experiences, ICD-11 PTSD, ICD-11 complex PTSD, and the overlap with ICD-10 diagnoses. *Acta psychiatrica Scandinavica*, 141(5), 421–434.
- Shiner, R., Christopher, J., & De Fruyt, F., (2021). Personality Assessment of Children and Adolescents. *Annual Review of Developmental Psychology*, 3.
- Sibley, M. H. (2021). Empirically-informed guidelines for first-time adult ADHD diagnosis. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology*, 43(4), 340–351.
- Weekers et al. (2020). Scripting the DSM-5 Alternative Model for Personality Disorders assessment procedure: A clinically feasible multi-informant multi-method approach. *Personality and Mental Health*, e-pub Mars 9.
- Quinton, A.M.G., Ali, D., Danese, A. et al. (2024). The Assessment and Treatment of Post-traumatic Stress Disorder in Autistic People: A Systematic Review. *Rev J Autism Dev Disord*, 4.

Referenslitteratur

- Youngstrom et al. (2020). *Assessment of disorders in childhood and adolescence*. Guildford Press.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*. Arlington, VA. American Psychiatric Publishing.